

Seminář č. VI. – Judiciální testy a omezení základních práv

I. Prostudujte si odborný text autora Pavla Ondřejka s názvem „Princip proporcionality a interpretace omezení základních práv v ústavním právu“ a připravte si odpovědi na následující otázky:

- 1) Co je to test proporcionality a jaké jeho složky znáte? Existuje více pojetí tohoto testu? V čem se liší a jak si vysvětlujete rozdíly mezi nimi? Zkuste uvážit jejich silné a slabé stránky.
- 2) Co je to vážící formule?
- 3) Jaké je pořadí jednotlivých složek testu proporcionality? Odráží nějaký hlubší smysl?
- 4) Co je to metoda subsumpce (resp. právní sylogismus) a v jakém je vztahu k testu proporcionality?
- 5) Zamyslete se nad vztahem principu speciality (lex specialis derogat legi generali) a principu proporcionality.

II. Z následujících právních vět vyložte úlohu principu proporcionality jednotlivých oblastech správního soudnictví:

- i. *Politickou stranu lze rozpustit pouze za kumulativního splnění čtyř podmínek: 1) zjištěné chování politické strany je protiprávní (§ 4 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích), 2) je přičitatelné dané politické straně, 3) představuje dostatečně bezprostřední hrozbu pro demokratický právní stát a 4) zamýšlený zásah je přiměřený sledovanému cíli, tj. nenarušuje princip proporcionality mezi omezením práva sdružovat se v politických stranách a zájmem společnosti na ochraně jiných hodnot. Těmito hodnotami jsou zejména zájem na bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti a veřejném pořádku, předcházení trestným činům nebo ochrana práv a svobod druhých. (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 3. 2009, čj. Pst 1/2008-66)*
- ii. *Řešení přímého střetu shromažďovacího práva s jiným ze základních lidských práv nelze zobecnit a musí se vždy odvíjet od konkrétních skutkových okolností za současného zohlednění principu proporcionality. (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2009, čj. 8 As 7/2008-116)*
- iii. *Požadavek proporcionálního vztahu mezi veřejným zájmem na odstranění dopravní závady v obci a soukromým zájmem vlastníka pozemků zahrnutých do koridoru dopravní infrastruktury je naplněn, pokud je územní plán vymezující takový koridor v souladu s nadřazenou závaznou územně plánovací dokumentací a současně respektuje-li omezení plynoucí z rozhodnutí orgánů*

státní správy v oblasti státní památkové péče. (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2009, č. 6 Ao 3/2009-76)

- iv. *Samotné znění a systematika zákona nedává možnost, aby v případě poskytnutí informací o příjemcích veřejných prostředků bylo v každém jednotlivém případě poměřováno, zda a v jaké míře má převážet zájem na poskytnutí informace, anebo zájem na ochraně soukromí toho, o němž je informace poskytována. Úvahu o konkurujících si zájmech a střetu základních práv zde vyřešil již samotný zákonodárce tím, že paušálně upřednostnil právo na informace o příjemcích veřejných prostředků, ovšem s tím, že zájem na ochraně soukromí těch, o nichž je informace poskytována, zohlednil vyloučením některých okruhů informací z režimu poskytování a stanovením omezeného věcného rozsahu poskytnutých informací v případech, kdy informace poskytnuty být mají. (Podle rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2014, č.j. 8 As 55/2012 – 62).*
- v. *Žádným zákonem nelze abstraktně vyloučit ochranu základních práv a svobod, zaručenou ústavním pořádkem. V každém jednotlivém případě střetu ústavně zaručených práv musejí soudy a jiné orgány veřejné moci zvážit význam a intenzitu dotčených práv. (Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1378/16).*

Otázky k zamyšlení:

1. Čím se odlišuje kolize zájmů od kolize základních práv? Lze i na kolizi zájmů uplatnit tzv. klasický test proporcionality?
2. Jakou strukturu má kritérium proporcionality v rámci přezkumu opatření obecné povahy (kupř. územního plánu obce) a jakými faktory je její uplatnění omezeno?
3. Proč by měl být orgán aplikace práva vázán obecným normativním rozhodnutím zákonodárce o zvážení kolidujících základních práv a potlačení jednoho z nich?

III. Prostudujte si nálezu Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 54/10 ve věci návrhu skupiny poslanců na zrušení institutu tzv. karenční doby, po kterou v případě dočasné pracovní neschopnosti nebyla dříve osobě v zaměstnaneckém nebo služebním poměru poskytována náhrada mzdy nebo platu, případně plat či jiný příjem, a zamyslete se nad následujícími otázkami:

- 1) Na jakém testu je založen úsudek Ústavního soudu ČR o ústavní konformitě testované právní úpravy? Popište jeho kroky.

- 2) Čím se tento test liší od tzv. přísného testu proporcionality? Diskutujte o vhodnosti testu proporcionality pro testování omezení sociálních práv.
- 3) Který argument byste v dané věci označili jako rozhodující pro odůvodnění posledního kroku tohoto testu? Pokuste se ho metodologicky klasifikovat.
- 4) Jak chápete tezi o esenciálním jádru lidského práva?
- 5) Považujete institut karenční doby za souladný s principy sociálního státu?

Doporučené zdroje:

Klatt, M. Poměrování práv a zájmů. K Schauerově asymetrické tezi. In. Ratio Publica, č. I, 2021, s. 6- 29.

Červínek, Z. Kritérium potřebnosti v judikatuře Ústavního soudu. In. Ratio Publica, č. I, 2021, s. 30 – 59.

[Proplácet dál první tři dny nemoci? Ano, shoduje se většina stran — ČT24 — Česká televize \(ceskatelevize.cz\)](#)